

Til disse to begrundelser følger sig måske nu en tredje. I et indlæg, som er trykt i Politiken den 18. ds., skriver ministeren under overskriften »Derfor vil jeg have en Tvindlov«: »Det er koncernledelsen af Tvindskolerne og dens systematiske misbrug, jeg vil til livs. Og da Skolesamvirket Tvind består af 32 skoler, så må der nødvendigvis lukkes af for tilskud til 32 skoler – gode som dårlige, før vi effektivt har lukket pengekassen.«

Det fremgår af referatet fra lovforslagets bemærkninger, at *alternativet* til forslagets bestemmelser i § 7 ff. om standsning af offentlige tilskud til 32 Tvindskoler ville være et administrativt indgreb mod skolerne. Et sådant indgreb kan foretages allerede nu, hvis reglerne i loven om godkendelse eller tilskud er tilside-sat. Det vil i udvidet forstand være hjemlet fra 1. juli i år, hvis L 268, §§ 1-5, gennemføres, fordi betingelserne strammes og tilbagekaldelsesadgangen udvides betydeligt.

2. Problemstilling

Lovforslagets fremsættelse har givet anledning til en del offentlig debat, hvorunder der bl.a. har været rejst spørgsmål, om en lov gennemført på grundlag af forslaget vil være forenelig med grundloven og med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (i det følgende forkortet »EMK«). Denne debat har alene angået forslagets bestemmelser om indgreb over for direkte nævnte Tvindskoler, dvs. hvad man kunne kalde »særlovsdelen« af lovforslaget. Det er alene denne del af lovforslaget, som indeholder principielle og vanskelige retlige problemer. Mine efterfølgende overvejelser vil derfor ligesom Justitsministeriets notat af 13. maj d.å. begrænse sig til lovforslagets §§ 7-10.

Udgangspunktet for kritikken af lovforslaget har ikke været selve det forhold, at undervisningsministeren vil gribe ind over for Tvindskolerne, men den måde, hvorpå han ønsker at gøre det. Ministeren finder – jfr. lovforslagets bemærkninger s. 6-7 – at Tvindskolerne har overtrådt reglerne for modtagelse af statstilskud. I stedet for at gribe ind med administrative afgørelser, som han har hjemmel til at træffe i lovgivningen, søger han at standse udbetalingen af tilskud ved lov. Slutresultatet vil muligvis blive det samme – at skolerne ikke længere får statstilskud og dermed formentlig

må lukke – men ved at benytte lovgivningsvejen afskæres skolerne fra en række *retssikkerhedsgarantier*, som de ville have haft, hvis den alternative procedure var blevet valgt. De får ingen administrativ sagsbehandling med den betryggelse, der ligger heri på grund af regler om bl.a. sagsoplysning, partshøring, aktindsigt, begrundelse, lighed og proportionalitet mellem mål og middel. Er skolerne utilfredse med afgørelsen, kan de ikke gennem klage til ombudsmanden eller via et søgsmål ved domstolene få en prøvelse af, om ministeriet nu også har ret i, at lovgivningens tilskudsregler er overtrådt på en måde, som kan begrunde tilbagekaldelse af godkendelsen eller standsning af tilskudsudbetalingen. Navnlig har kritikken hæftet sig ved, at de omstridte bestemmelser forhindrer skolerne i at kunne gå til domstolene.

Den beskrevne begrænsning af skolernes retssikkerhed er baggrunden for flere spørgsmål om overholdelse af retsregler, som også en dansk lovgiver skal efterleve. For det første er der grund til at undersøge, om en lov på grundlag af lovforslaget er forenelig med grundlovens § 3. Det centrale i denne forbindelse er her bestemmelsens 3. punktum, hvorefter »Den dømmende myndighed er hos domstolene«. (Nedenfor under 3) For det andet må det overvejes, om en særlov som den omhandlede vil være i overensstemmelse med andre bestemmelser i grundloven, herunder navnlig bestemmelsen i grundlovens § 73 om beskyttelse af ejendomsretten, reglen i § 76 om skolefrihed og en almindelig forfatningsretlig lighedsgrundsætning. (Nedenfor under 4) For det tredje er der anledning til at gå ind på, om EMK art. 6, stk. 1, om ret til domstolsprøvelse vedr. borgerlige rettigheder og pligter er overholdt. (Nedenfor under 5) For det fjerde bør det belyses, om lovforslaget – evt. uden at krænke egentlige retsregler på grundlovs- eller traktatplan – dog indeholder tilsidesættelse af nogle almindeligt anerkendte forfatningsprincipper. (Nedenfor under 6) Responset afsluttes med et pkt. 7, hvorunder resultaterne fra de forudgående afsnit sammenfattes.

Det er en vigtig del af min opgave at forholde mig til antagelserne i Justitsministeriets notat af 13. ds. Da dette notat omhandler de samme spørgsmål, som behandles i nærværende udtalelse, finder jeg det forsvarligt og hensigts-